

HandläggareMonica Fredriksson
08-508 26 218**Till**Trafiknämnden
2023-09-28

Klart stockholmarna ska hämta ut sina paket. Svar på skrivelse från Dennis Wedin m.fl. (M) och Markus Berensson m.fl. (C)

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefHenrik Axelsson
Enhetschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har mottagit en skrivelse om paketboxar, av Dennis Wedin m.fl. (M) och Markus Berensson m.fl. (C). I skrivelsen hänvisar författarna till att det efter pilotprojektet med paketboxar på stadens mark har införts nya regler som inneburit att aktörerna tvingats plocka bort boxarna. Skribenterna ställer frågor om vad trafikkontorets avvägning gällande de indragna paketboxarna grundar sig i och vad kontoret har för önskemål gällande boxarnas utformning.

Kontoret redogör för sina avvägningar gällande paketboxarna och redovisar de parametrar som kommer att beaktas vid eventuella nya ansökningar. Som regel kommer tillstånd inte att beviljas om något

paketombud finns inom 300 m för innerstaden respektive 500 m för ytterstaden. Utöver detta kommer den specifika platsen att bedömas bland annat utifrån framkomlighetsperspektiv, trafiksäkerhetsperspektiv och trygghetsperspektiv.

Bakgrund

Trafikkontoret mottog skrivelsen Klart stockholmarna ska hämta ut sina paket, av Dennis Wedin m.fl. (M) och Markus Berensson m.fl. (C), vid trafiknämndens sammanträde den 11 maj 2023.

I skrivelsen hänvisar författarna till att det efter pilotprojektet med paketboxar på stadens mark har införts nya regler som inneburit att aktörerna tvingats plocka bort boxarna. Författarna är övertygade om att paketboxarna kommer ha en fortsatt viktig roll i en levande stad då allt fler inköp görs online. I skrivelsen ställs följande frågor:

1. Vad grundar sig trafikkontorets avvägning gällande de indragna paketboxarna i?
2. Gällande boxarnas utformning – vad skulle trafikkontoret önska för att de inte skulle förfula staden samtidigt som stockholmarna fortsatt kan använda dem?

Skrivelsen bifogas tjänsteutlåtandet, bilaga 1.

Pilottestet

Hösten 2020 tog företaget Iboxen kontakt med trafikkontoret. De hade önskemål om att etablera en ny infrastruktur för leverans av paket och försändelser över hela Sverige. Iboxen uppgav i sin presentation ett mål om ca 5 000 paketboxar i Stockholm, med max 300 meter från varje bostad till ett skåp.

För att utreda lämpligheten i att använda offentlig plats för paketboxar beslutade kontoret att genomföra ett test med två olika aktörer, vars upplägg skilde sig något åt. Aktörerna var Iboxen och PostNord. Testet påbörjades våren 2021. Iboxen hade 50 platser, på Södermalm och i Gamla Stan, och PostNord hade ca 25 platser i Vasastan, Norrmalm, Östermalm och Kungsholmen.

Kontoret utvärderade pilottestet med slutsatsen att paketboxar framförallt bör placeras på kvartersmark. Kontoret beslutade därför att avsluta pilottestet den 31 december 2022 men att låta paketboxarna stå kvar tillståndstiden ut, vilket innebar till mitten av mars 2023. Iboxen och PostNord har fått utvärderingen i sin helhet. Den finns också att tillgå via trafikkontorets registratur. Huvuddelen av utvärderingens slutsatser återges i detta tjänsteutlåtande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Stadens offentliga rum – gator, torg och andra allmänna platser – är en av Stockholms största och viktigaste tillgångar. Det krävs varsamma avvägningar för att nyttan av det offentliga rummet ska gagna så många som möjligt.

Kontoret har under de senaste åren sett ett ökat anspråk på det offentliga rummet. Inslag som laddinfrastruktur, parkering för cyklar och bilar, kollektivtrafikkörfält, cykelinfrastruktur, gröna ytor, lastplatser, breda gångbanor, fysiska terrorhinder och uteserveringar är exempel på sådant som kräver utrymme och som har varit en del av det offentliga rummet under mer eller mindre lång tid. En ny tendens vad gäller anspråken på det offentliga rummet är att det handlar om ganska stora anspråk och aktörer som, till skillnad från till exempel restauranger som ansöker om plats för uteserveringar, vill ha hela sin verksamhet på offentlig plats. För varje anspråk på offentlig plats måste kontoret göra en avvägning mellan olika intressen, samtidigt som framkomligheten värnas.

Avvägningar

Kontoret har gjort en avvägning av de positiva och de negativa effekterna av att ha paketboxar på offentlig plats. En fördel som lyfts fram av aktörerna är att boxar på offentlig plats ger möjlighet att hämta paket dygnet runt. Denna möjlighet anser inte kontoret vara av sådan vikt att den uppväger de olägenheter som uppstår genom att använda den begränsade resurs som det offentliga utrymmet utgör, till något så utrymmeskrävande som paketboxar. Data visar dessutom att användarna av paketboxar sällan hämtar sitt paket mellan kl. 22.00–06.00, eftersom det känns otryggt. Det innebär att de flesta hämtar sina paket på tider då de lika gärna kunnat hämta paketen i boxar placerade i mataffärer och gallerior etc.

Under pilottestets gång fick kontoret många negativa synpunkter på paketboxarna. De få positiva kommentarer som kom in till kontoret handlade främst om att paketboxarna innebär att man slipper stå i kö för att hämta ut paket. Detta syfte uppnås dock även om paketboxarna står inne i mataffärer eller i köpcentrum/gallerior.

Gatans funktion

En av kontorets inriktningar är att utveckla gatans funktion som vistelseplats och använda ytan klokt, för att kunna transportera fler

människor och mer gods. Kriterier för att utvärdera prioriterade funktioner i offentliga rum är exempelvis:

1. Bidrar objektet till attraktivitet? Är det vackert/intressant att titta på? Ökar det antalet personer som vill uppehålla sig på platsen?
2. Finns det alternativa placeringar objektet kan placeras på?
3. Vem/vilka är användarna? Alla eller få? (Bättre ju fler)
4. Är det mångfunktionellt i funktion? (Ja är att föredra, men inget krav)
5. Är det flexibelt över tid? (Det är mindre känsligt att tillåta objekt om de är enkla att flytta)
6. Höjd. (Lägre är oftast bättre, då objekt som går att gömma sig bakom bidrar till otrygghet.)
7. Yta (Mindre yta är oftast bättre.)

De flesta av dessa kriterier utfaller negativt för paketboxar; de är skrymmande, används av ett begränsat antal människor och bidrar inte till ökade vistelsevärden i stadsrummet. Kontorets uppfattning är därför att paketboxar med fördel placeras på kvartersmark, i gallerior etc.

Näringsliv

Många butiksägare vittnar om svårigheter att upprätthålla sin affärsverksamhet, när allt fler konsumenter går över till att handla på nätet. För butiksägare kan förutsättningarna förbättras genom att ha paketboxar i sina lokaler. På så sätt får de, förutom ersättning för att inhysa själva paketboxen, en möjlighet till merförsäljning. Om paketboxar istället placeras på offentlig plats utomhus går stadens butiksägare miste om dessa möjligheter. Kontoret anser att fysiska butiker och gallerior, i betydlig högre grad än paketboxar, bidrar till en levande stad och ger mervärde för invånarna.

Utförning

I skrivelsen ställs frågan om vad trafikkontoret önskar för att paketboxarna inte ska förfula staden, samtidigt som stockholmare fortsatt ska kunna använda dem.

I klagomålen som inkommit till kontoret har det bland annat framförts att boxarna upplevs som fula, men även objekt som av vissa upplevs som fula kan upplåtas på offentlig mark om andra önskvärda funktioner uppfylls. Som framgår ovan anser kontoret att paketboxarna inte uppfyller övriga funktioner i tillräckligt hög grad,

och därför har kontoret beslutat att de som regel ska hänvisas till privat mark, med vissa undantag.

Kriterier för paketboxar på offentlig plats

De parametrar som kommer att beaktas vid en eventuell ansökan är följande:

- Den sökande ska redovisa att kvartersmark inte finns att tillgå i närheten av platsen.
- Som regel kommer tillstånd inte att beviljas om något paketombud finns inom 300 m för innerstaden respektive 500 m för ytterstaden. Den sökande ska själv i ansökan redovisa avstånd till närmaste ombud. Detta gäller oberoende av aktör.
- Om ovanstående är uppfyllt kommer den specifikt sökta platsen att bedömas utifrån framkomlighetsperspektiv, trafiksäkerhetsperspektiv och trygghetsperspektiv. Trafikkontoret kommer noga beakta att paketboxarna inte medför problem för renhållning, gående, cykel och liknande att ta sig fram samt att möjlighet finns att på ett säkert sätt kunna angöra i närheten av paketboxarna för att leverera/fylla på paket och försändelser.
- Respektive ansökt plats kommer dessutom behöva bygglovsprövas då placeringen kan kräva bygglov. Sökande ansvarar för att inhämta bygglov om det behövs.
- Utformning i både storlek och färg ska vara godkänt av trafikkontoret innan eventuellt tillstånd kan utfärdas. Kontoret har inte fastslagit exakta kriterier för utseende utan bedömer det i samband med ansökan, beroende på var paketboxen ska stå. Generellt vill kontoret att boxarna harmoniserar med övrig möblering i stadsrummet.

Slut

Bilagor

1. Klart stockholmarna ska hämta ut sina paket. Skrivelse av Dennis Wedin m.fl. (M) och Markus Berensson m.fl. (C)